

Старий годинник

Наталія Кобринська

У отця Олекси бувало раз у рік дуже весело, а було то якраз в день его іменин на теплому Олекси, коли з'їздилася ціла родина: діти, внуки і правнуки. Найбільше тій днині рада була Калинка. Її родителі сиділи у місті, а що вона все якось виглядала утло і бліденько, то рік-річно висилали її до дідуся на село. Тому вона тут була як би у хаті газдиня, коли другі діти з'їздилися до дідуся. Вона знала, котра яблінка найборше доходить, котрі найліпші сливки, котрі квіти мож рвати і котрі ні. Так само у хаті знала, що вільно, а що ні, чим можна бавитися, а чого і доторкнутися не вільно було. Таким "недоторкаючим" був великий, старий годинник. Він стояв на високій ясеневій комоді, опертий на двох алебастрових стовпах. Над циферблатом, у шклянній скринці, було зеркало, від которого вельми гарно відбивали червоні і сині квіти, як і білий, з mocno закрученою шиєю, лебідь, що ніби плавав по воді. Старий годинник ходив поволі, розважно, тихо і серйозно потакував, і всі у хаті обходилися з ним, як би з другим дідунем.

Тота однак его повага тривала так довго, доки не прийшлося єму ударити яку годину. Тоді він нараз переменявся. "Ценькне" зо два рази, як би хотів відкашлятися, та й стане підспівувати якраз думку, а потому, як не утне чардаша, що і буковинські цигани так не удадуть, та й зверне на таку дрібоньку і підскачну польку, що самі ноги скачуть.

Тому-то Калинка пересидить одну годину та й чекає, коли старий зачне грати, щоби собі потанцювати. Часом так розтанцювалася, що і не спостереглася, що старий перестав грати. Тоді дідуньо іде до него, витягає довгий тоненький шнурочок, потягне, — старий знов зачинає грати, а дідуньо дрожащою рукою звиває і запрячує шнурочок.

* * *

Діти якраз були в городі, коли котресь нагадало про старий годинник. Калинка перша бігла до хати, а за нею ціла весела компанія. Прийшла в саму пору. Доходила четверта година, а до того нікого з старших не було в кімнаті. Скоро, проте, старий зачав грати, усі пішли у танець. Підскачні тони чардаша зовсім підходили під коломийку, то хоч старий грав польку, діти все-таки танцювали коломийку.

Нараз Старий цокнув і замовк.

Калинка була розбавлена до безпам'яті, неважаючи на повагу старого годинника, присунула крісло до комоди, знайшла шнурочок і потягнула. Радість не мала кінця. Одні самі танцювали, другі парами, хто ліпше уміє — ішов навприсяди. Старий знов цокнув, діти поставали, гадали, що вже кінець, коли він знов зачинає грати. Се вже деяких здивувало, особливо Калинку. Коли однак знов закінчив і знов зачав, Калинку огорнув страх, котрий і другим став уділятися. "Що єму такого сталося? Він ніколи так довго не грав, а тепер що скінчить, то знов зачинає — о п'ятий раз вже грає. О боже! Що се такого сталося?" Та коли зачав і шостий і семий, Калинка упала на коліна і

зачала говорити: "Отченаш..."

Невисказана тривога огорнула і другі діти; вони всі покліяли і повторяли за Калинкою: "Отченаш". Калинці сльози котилися з очей: "Що скажуть старші, а передусім дідуньо?" Пригнобляюча неміч огорнула всі серця. А старий глумиться, підскакує чардашом, крутить дрібненькою полькою. Зговорили "Отченаш", "Богородице діво" і знов "Отченаш", "Богородице діво", а він як грає, так грає.

* * *

Нараз двері відхилилися, на порозі став дідуньо. Дітям замерли на устах слова молитви, якесь страшне чувство непевного очидання прибило всіх до землі.

Дідуньо поволі підійшов до свого ровесника, підкорчив тоненький шнурок, що висів у цілій своїй довжині. Старий відразу перестав грати, та лиш спокійно став будто би розповідати: "Так а так, так а так"...